

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și strălăutate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Multumite publice și Loc
 deschis costă sirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

Ultima oră.

D. P. P. CARP VA SCOATE UN ZIAR IN BUCUREȘTI.

București. — Peste câteva zile va apare în București un nou ziar, sub direcția dlui P. P. Carp. Bătrânul om de stat își va expune părerea sa, îndeajuns de cunoscute, asupra politicii externe a României. Primul articol al primului număr, va fi semnat de d. P. P. Carp.

GUVERN CARP-BRĂTIANU-MARGHILON.

București. — Cenzurată. — In cercurile politice din București se vorbește de câteva zile de eventualitatea constituirei unui guvern Carp-Brătianu-Marghiloman. Se zice că tratativele in acest scop sunt pe cale de a ajunge la rezultat.

Intrebat d. P. P. Carp, dacă ar consimți să intre într'un astfel de guvern, fostul șef al partidului conservator a răspuns:

— „Voi intra în orice guvern care îmi va prezenta chiar în ziua constituirei lui o declarație de războiu împotriva Rusiei. Altfel voi sta de-o parte, căci deși trecut de 70 de ani, nu înțeleg să fac politică de babe....”

CONSTRUIREA DE ARME ȘI MITRALIERE IN SPANIA.

Viena. — Se află din Paris că, după un ziar din Madrid, fabrica de arme din Oviedo va începe fabricațiunea puștilor și a mitralierelor. Directorul fabricii a plecat în Statele-Unite spre a cumpăra materii prime.

MOARTEA LUI STOIAN NOVACOVICI.

Niș. — Stoian Novacovici care a fost delegatul Serbiei la conferința dela Londra, fost președinte de consiliu, președinte al Academiei de științe, a murit în vârstă de 73 ani, în urma unui

atac de apoplexie. Novacovici era șeful partidului progresiștilor și pe terenul științei dobândise un renume ca istoric și filolog. A fost odinioară ministrul Serbiei la Constantinopol, Paris și Petrograd.

DISTINGERI.

Regele Saxoniei a distins pe prefectul comitatului și orașului Arad, baronul Ivan Urbán, primarul Lud. Varjassy, subprefectul dr. Dálnoki Nagy Lajos, prim-notarul Iosif Schill și prim-pretorul dr. Francisc Baross.

UN NOU ATAC AERIAN ÎMPOTRIVA ANGLIEI.

Amsterdam. — Din Londra se anunță că Duminică seara între orele 8 și 9 s'a ivit deasupra districtului Essex un aeroplan german. Noaptea a fost aruncată o bombă asupra orașului Braintree, iar altă asupra Colckesterei. Bombele au cauzat mari pagube, dar n'a fost omorât nici un om.

Guvernul japonez nu sprijinește trupele de voluntari japonezi.

Petrograd. — „Reich” anunță din Tokio: Ministrul de războiu al Japoniei a declarat că guvernul stă departe de legiunea japoneză formată pentru sprijinirea antantei și intrarea în aceasta legiune o declară de contrară intereselor Japoniei.

Austro-Ungaria n'ar putea face nici o concesione statelor neutrale.

Roma. — Corespondentul din Viena al lui „Corriere della Sera” observă că de când baronul Burian s'a întors dela cartierul general german, presa vieneză de câteori a pomenit de Italia, a dat de înțeles, că nici o concesione teritorială nu s'ar putea face de către Austro-Ungaria în favoarea statelor neutrale; și aproape aceleași cuvinte le-a întrebuințat presa din Bu-

dapesta ori de câteori a fost vorba de raporturile monarhiei cu regatul român.

Rezultatul de până acum al luptelor noastre și a Germanilor.

D. prefect al comitatului Arad a primit următoarea telegramă din partea Biroului de presă al primului ministru, pe care ne-o trimite și nouă s'o publicăm:

Budapesta, 22 Ianuarie. — Comandamentul superior al armatei germane prezintă în comunicatul său de azi rezultatul definitiv al marelui victorii reportate pe câmpul de războiu din est, în regiunea lacurilor mazuriene. După acest comunicat întreagă prada de războiu din lupta de iarnă dela Mazuri constatată până azi se urează: 7 generali, peste 100.000 soldați ruși, 150 tunuri și un număr de mitraliere, care încă nici nu s'a putut stabili. Comandamentul german sfârșește comunicatul său despre marea victorie cu cuvintele: Armata a X-a rusească, condusă de generalul Sievers poate fi considerată ca total nimicită. Și în Carpați operațiunile progresază cu perspectivele cele mai favorabile și până acum am câștigat succese considerabile în Bucovina și în ținuturile Galiciei mărginașe Bucovinei, pe cari le-am curățat de dușman. Armatele noastre victorioase continuă să înainteze. Despre aceste succese general-locotenent Höffer aduce la cunoștință în comunicatul său de azi, că în Carpați au eșuat toate atacurile Rușilor, având dușmanul pierderi grave. Spre sud dela Nistru am făcut prizonieri 2000 Ruși și am capturat 4 tunuri și mult material de războiu.

După comunicatul lui Höfer în luptele din Carpați, dela sfârșitul lui Ianuarie până azi am făcut prizonieri peste 40 mii de soldați și 64 ofițeri ruși. — Biroul de presă al primului ministru.

Războiul dela 1369—1370.

Intre

Ludovic I. regele Ungariei și Vladislav Basarab Domnul Țării românești.

De Nic. Densușianu.

(Sfârșit). (7).

VIII.

După terminarea războiului din 1369—1370 cu Ludovic, regele Ungariei, Vladislav cearcă să stabilească între Țara românească și între noile provincii dela frontiere o legătură mai strânsă și mai durabilă decât o simplă anexare, susținută numai prin puterea armelor. El voiește ca cele două ducate și două bănate să fie unite pentru totdeauna cu Țara românească prin măsuri politice înțelepte și prin instituțiuni comune.

Și într'u adevăr, că în această privință, Vladislav se arată ca un geniu luminat și profund.

Încă în anul 1370, îndată după războiul său victorios asupra lui Ludovic, el intervine la patriarhul din Constantinopol spre a se înființa o nouă mitropolie română cu reședința la Severin. Patriarhul îi concede, și cel dintâiu mitropolit al Severinului a fost Danil, numit în

călugărie Antim, frate cu Ioacim, mitropolitul Ungrovlahiei.

Acest nou arhieru al Țării poartă titlul de: Mitropolit al părților Ungrovlahiei, al celor despre Severin¹⁾.

Această mitropolie privia mai cu seamă județele Olteniei și cele 8 districte ale Bănătuții dependente din punct de vedere politic și militar de Severin.

Iar mitropolia anterioară a țării se refera, din punct de vedere administrativ, la restul țării, adică la Muntenia și la cele două Ducate de peste Carpați, având titlul de: Mitropolia Ungrovlahiei, a întregii Ungarie și a Plaiurilor²⁾.

În același timp, Vladislav reînființează și episcopia cea veche a Făgărașului, și mitropolitul primit al Ungrovlahiei hirotoneste un episcop pentru cea parte a țării.

Pe când Vladislav pune un mitropolit peste părțile Țării românești dela Severin, Papa, spre a combate influența și puterea bisericii răsări-

¹⁾ Probabil, că de mitropolia dela Severin depindea și Bănatul Bulgariei. În apropiere de Cladova, pe teritorul Serbiei există o bisericuță numită Mânăstirița, construită de Radul, fratele lui Vladislav. Pe poarta altarului s'a mai putut descifra inscripțiunea: „Radul beg”.

²⁾ Hasden, Etym. m. Rom. IV, p. CCXXXII seqq.

tene în părțile acestea, numește și dânsul un „episcop al Severinului și al părților Țării românești”, episcopus Severiniij et partium Transalpinarum³⁾.

Constatăm așa dar, ca un fapt pozitiv istoric, că în timpurile lui Vladislav, autoritatea spirituală și drepturile administrative ale bisericii române se întindeau peste Bănat, Omlas, Făgăraș și peste toată Ungaria, după cum aceasta rezultă în mod neîndoios din titlul, ce-l avea primul mitropolit al Țării românești.

Prin această nouă organizare a bisericii române, Vladislav cercase să formeze din „Mitropolia Ungrovlahiei și a Ungariei” un centru de credință și un guvern spiritual comun pentru toate țările de limbă română.

În această operă mare de organizare bisericească, impusă de necesitățile politice și culturale ale Românilor, Vladislav a fost ajutat de prea piosul călugăr numit Sf. Nicodim, un propagator și apărător puternic al credinței răsăritene și a căruia patrie după tradițiunea română, se pare a fi fost Transilvania⁴⁾.

³⁾ Szabó, Szek. Okl. I. 78. 1382.

⁴⁾ A se vedea Cronica rimată, scrisă la Prislop în țara Hategului, și publicată în „Buciumul” din 1863, No. 3. p. 12 seqq.

Numărul poporal pe 1 an 4. cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

Numărul poporal pe 1/2 an 2 cor

Aviz!

Aducem la cunoștința on. publică că »Calendarul partidului național» pe 1915 e complet epuizat.

Adm. ziarului »Românul».

AVIZ.

Aduc la cunoștința stimaților colegi și a clientelei, că mi-am reluat practica de avocat în asociație cu »Dr. Simion Nemeș», în Cluj, str. Szentegyház.

Dr. Sever Dan

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna grănițarească MOCOD, pe câmpul de luptă.

Comuna Mocod e situată în comitatul Bistrița-Năsăud, pe malul drept al Someșului. Numărul total al locuitorilor comunei e 972.

- Gavrila Nechiti I. Florea, prins in Serbia
 Petru Buga, ranit
 Alexă Telcean
 Ilie Rus I. Trofim, mort
 Ioan Rus I. Trofim, ranit
 Petru Sărmași, ranit
 Petru Anuță I. Alexă
 Ioan Anuță I. Alexă
 Grigore Anuță I. Alexă, ranit
 10 Grigore Vărtic I. Gavrila, mort
 George Urs I. Todor
 Petru Urs I. Todor
 Cornea Dumitru I. Sima, ranit
 Hontilă Gavrila, ranit
 Moroșan Gavrila I. George, ranit
 Ioan Dode, ranit
 Ioan Petri I. Petrea
 Dumitru Rus
 20 Gavrila Bulbuc
 Gavrila Tomi, ranit
 Ilie Cornea, mort
 Simion Ciocan
 Ioan Săucea I. George, mort
 Todor Săucea I. George
 Ioan Puica I. Endrei, ranit
 Gavrila Protosă I. Sion
 Gavrila Olari I. Endrei
 George Scridon I. Simion
 Iacob Scridon
 30 Ștefan Petri I. Costan
 Alexă Felecan
 Gavrila Pălage, mort
 Ioan Pălage, mort
 Grigore Pampa I. Gavrila, mort
 Alexă Toader, ranit
 Gavrila Toader
 Grigore Văsieși
 Grigore Toader

- George Todorită
 Alexă Todorită
 40 Grigore Todorită I. Gavrila
 George Pintelei
 Macidon Faslui I. Sion
 Petre Găvrilași I. Vărtolomei, ranit
 Ștefan Moroșan
 Ioan Moldovan I. Dumitru
 Sever Pop, ranit
 Petre Gavrilaș a Rodovichi
 George Gavrilaș I. Grigore, ranit
 Ioan Plăian I. Petri, ranit
 50 Gavrila Plăian I. Petri, ranit
 Ioan Oace I. Dumitru
 Gavrila Văsieș I. Vasile
 George Văsieș
 Ioan Văsieș I. Vasile
 Vasile Dănoae
 Todor Grigore I. Gavrila
 George Grigore I. Gavrila
 Gavrila Puica I. Ștefan
 Gavrila Pop a Mariei
 60 Ilie Văsieș
 Gavrila Moroșan I. George
 Samson Plăian I. Petri, ranit
 Alexă Plăian I. Ioan, ranit
 Grigore Scridon
 Ariton Todose, mort
 Pentri Onul I. Sion, ranit
 Gavrila Onul I. Sion, ranit
 Endrei Onul I. Petru, mort
 Vasile Onul I. Petri
 70 George Hertia I. Ștefan
 Grigore Hertia I. Ștefan
 Gavrila Hertia I. Endrei
 Ioan Pop a Lini
 Gavrila Fillimon, ranit
 Vărtolomei Fillimon, ranit
 Gavrila Pop I. Irimie
 Grigore Pop I. Sion

- Grigore Sftene
 Grigore Iara I. Mamulă
 80 Dănilă Tomi I. Niculae
 Trofim Scai
 Gavrila Pop I. Condrate
 Dumitru Grigore I. Gavrila
 Ioan Boncea I. Natu
 Ioan Boncea I. Tănăsă
 Ioan Pampa I. Todor
 George Pampa I. Gavrila
 Petre Pampa I. Gavrila, mort
 Ioan Bălași I. Gavrila
 90 Ioan Grigore I. Todor, mort
 Alexă Grigore I. Todor
 George Frișan I. Gavrila, ranit
 Ioan Frișan I. Gavrila
 Ioan Fillimon
 Petru Moldevan
 Vasile Magdea, ranit
 Ioan Magdea
 Ioan Habic I. Gavrila, ranit
 Endrei Pop
 100 Alexă Bălași
 Ioan Ani, ranit
 Todor Văsieș
 Gavrila Scridon I. Dumitru
 Dumitru Olari I. Ioan, ranit
 Dumitru Scridon I. Leon
 Gavrila Puica I. Sion
 Ioan Cherecheș, ranit
 108 Francisc Cherecheș

Amintesc că până la 50 de bărbați din comună încă din toamnă, sunt în continuu ocupați în diferite locuri la lucrări militare strategice. Consemnarea e făcută pe baza datelor primăriei comunale prin:

George Vărtic,
 pretor cercual în retragere.

Scrisori din Germania.

Dresda, 21 Febr.

Ninge... Ce frumos oraș e Dresda în timpul iernei!

Ca și în alți ani privesc de pe Brühlische Terrasse cum Elba curge încet, încet... Dar pe ea nu mai văd vapoare, șlepuri alunecând la vale... E timp de război!

Viața chiar nu mai e cea din timpurile normale, e o viață nouă, o viață plină de grija zilei de mâine, o viață plină de durere... dar și o viață mai morală, mai cu înțeles. Economia e calitatea care înfloreste pretutindeni. E dorința ce o are fiecare să economisească pe cât mai mult cu putință și să se mărginească la ceea ce

un „titlu fictiv mai mare în batjocura Domnului său”, *titulum suum fictum erigens in contumeliam Domini*¹¹⁾.

Acest pasagiu din edictul dela 1365 e comentat astfel de istoricii ungurești Fessler și Klein: „Vlaicu merse și mai departe și fără știrea Domnului său suveran lua titlu de rege”¹²⁾.

Mai notăm aici, că în altă diplomă a sa din anul 1376, regele Ludovic numește pe Vladislav *noster emulus*¹³⁾, adică „rivalul nostru politic” sau „concurrent la regatul țării noastre”.

De fapt, Țările române figurează cu numele de *regate* încă înainte de timpurile lui Vladislav.

În „Istoria imperiilor și regatelor”, scrisă și publicată de Georgius Hornius la anul 1666, se spune: „Pe la anul 1300, Țara românească și Moldova figurează cu numele de *regate*. Cel dintâiu rege al Țării românești se amintește la anul 1320 și Vlaicu pe la 1340”¹⁴⁾.

¹¹⁾ Magy. Tört. Tár. II. p. 186

¹²⁾ Fessler, Gesch. v. Ungarn, bearbeitet von Klein, II (1869), p. 150.

¹³⁾ Hașdeu, Etym. m. Rom. IV. p. CCXXX.

¹⁴⁾ Horni (G.) Arca Noae sive Historia imperiorum et regnorum (Lug. Batav. 1666, u. 340): Circa A. M. CCC. Valachia et Moldavia regnorum titulo censae reperuntur... Valachiae primus Rex memoratur circa A. MCCCXX. Valaico circa Annum MCCCXL. Moldaviae primus Rex fuit Draghissa sive Dragoe, circa MCCCXLVII.

IX.

Când a încetat din viață Vladislav Basarab, cu siguranță nu putem ști.

Regele Ludovic în o diplomă a sa din anul 1376 îl numește *noster emulus*, „rivalul nostru politic”, fără să adauge cuvântul „quondam” (odinioară), termen obișnuit în actele oficiale ale Ungariei ca expresiune a trecutului.

S-ar părea astfel, că Vladislav a trăit și în anul 1376⁵⁾.

Atât însă să scrie, că Vladislav a avut o viață îndelungată.

Poezia epică sârbească îl numește „moșul” Vladislav și-i atribuie *Vidinul ca a doua reședință*⁶⁾.

Cu toate că izvoarele istorice, ce le avem despre domnia sa, sunt scrise în mare parte de adversarii săi politici, el însă ne apare în istoria sec. XIV-lea ca o figură măreață, ca un reprezentant ilustru al dinastiei Basarabilor, bărbat mare politic și superior în arta de război contemporanului său Ludovic I.

În Analele călugărilor minoriti, el figurează sub numele de „Regele Basarab”, *Rex Bassa-*

⁵⁾ Se confirmă această presupunere și prin împrejurarea, că la 1376 (probabil anul morții lui Vladislav) regele Ludovic se încearcă a numi un ban unguresc pentru Bănatul Severinului (Cf. Pesty, A Szdr. Bács. I. 263).

⁶⁾ Hașdeu, Etym. m. Rom. IV. p. CCXXIV.

rath), iar în Analele Ragusei, scrise de Giacomo P. Luccari, este numit *Vlaico Re di Valachia*⁷⁾.

O amintire despre titlul său de „rege” o aflăm în viața Sf. Nicodim, scrisă pe baza unor fântâni vechi de Ieromonahul Ștefan dela Tismana⁸⁾, în care se spune, că Sf. Nicodem a mers din Tara românească, „în Ardeal, la Domnul Vladislav V. V. ce i se zice și *Craiu al Ungariei*”, iar în alt loc îl numește: „*Vladislav Craiul adevărat Domnul Românilor din Ardeal, din Bănia Severinului, din Bănat, din Ungaria*”.

Despre acest titlu de „rege” al lui Vladislav, făcea o amintire neplăcută, și regele Ludovic I în proclamațiunea sa de război din anul 1365, în care acuza pe Vladislav, că și-a luat

⁷⁾ Waddingus, Annales Minorum (Romae, 1733). t. VIII. p. 215.

⁸⁾ Giac. Di Pietro Luccari, Risteretto degli Annali di Ragusa (ed. 1790), p. 82: Dussan... Per impetrare soccorso da Vlaico Re di Valachia, o almeno per persuaderlo che volesse star neutrale in quella guerra, gli mandò Niccolò Luccari figliulo di Marco per ambasadoratore. — Ibid. p. 103: Vlaico Re di Valachia accasò Slava sua figliuolo col Principe Urosc di Servia, trattando le nozze Niccolò Luccari.

⁹⁾ Bobulescu, Viața preacuviosului Nicodim santitul de Ieromonach Ștefan din Tismana, p. 35.

¹⁰⁾ Cf. Hașdeu, Etym. m. Rom. p. CCXXVII: Vladislav... fusese însărcinat în specie după 1352 de a cărmui ducatul Făgărașului.

e absolut necesar cu „tango” sau lor își fac tot mări „Kriegsabem” cântece patriotice rile de luptă.

Teatrele sunt în repertoriul rol. Singura mod de doliu. La fies liate.

Ele amintesc războiul, timpul c

Și-apoi răniți luptă! li întâlne tineri. Niciodată betul amar și pri artilerie. O doar ducea la braț. exploziei unei g cet... și pe tunice nes Kreuz” clas

Războiul aici ce trebuia să se cesar pentru în

vinsi că German nu l-au putut în poate împiedeca să vie. Germanii mai pentru sig știu că numai p junge ținta, un

Interesant d e deosebirea de lor lor. Adevăra tra Francezilor nie, „Zorn”. Ru nu poporul a vo rata ură împre au Germanii n fiindcă patria lo ziua. Nu sunt cu drag viața p

Cu toții sun de partea Germ tită o are fiecare mult spirit de d E cea mai brav ită armată. Cel fără și pentru Nu e un patrii sub ochii mei, c

„Die neue” urmărește pr zilnic, și măres câtă frică și st ză mama, a că mană! Și dacă numai „gefalle” părinților soart zut ca un ero unde nu spun

Este așa da lul de „Rege” dorința de glo ambițioasă, ci sarabi, pe care me nu-l contes gele Ungariei.

De acelaș târziu și Mirc evite mânia r această numir crat Ion Mirc nind și cărmu țările de peste

În anul 13 tate numai de Ungariei din d

Spirit amb în continuu p preteze de ne tinu la planu muri și în exp

¹⁵⁾ Hașdeu, A lectiunea Veneli

e absolut necesar. Luxul și petrecerile de noapte cu „tango” sau „furlana” au dispărut. În locul lor își fac tot mai mult loc așa numitele petreceri „Kriegsabend” cu cuvântări patriotice, cu cântece patriotice și cu tablouri de pe câmpurile de luptă.

Teatrele sunt toate deschise; dar câtă grije în repertoriul lor! Moda nu mai joacă nici un rol. Singura modă care ese în evidență e voalul de doliu. La fiecare pas întâlnești femei îndoliate.

Ele amintesc trecătorului grăbit că e timp de războiu, timpul când speranțele mor...

Și-apoi răniți întorși de pe câmpurile de luptă! Li întâlnești adesea, cei mai mulți sunt tineri. Niciodată nu voi uita fața palidă, zămbet amar și privirea fixă a unui tânăr ofițer de artilerie. O doamnă dela „Crucea roșie” îl conducea la braț. Își pierduse vederea cu ocazia exploziei unei granate. Mergea încet, foarte încet... și pe tunica lui se legăna decorația „Eisernes Kreuz” clasa întâia...

Războiul aici e privit ca ceva „furchtbares” ce trebuia să se întâmple cândva, ca un rău necesar pentru timpul acesta. Aici toți sunt convinși că Germanii n'au voit războiul și că dacă nu l-au putut împiedeca, e fiindcă nimenea nu poate împiedeca un războiu când ora i-a sunat să vie. Germanii l-au primit și dacă-l port e numai pentru siguranța și fericirea țării. Aici toți știu că numai prin luptă un popor își poate aunge ținta, un popor poate trăi.

Interesant din punctul de vedere psihologic e deosebirea de ură ce Germanii o au dușmanilor lor. Adevărata ură, nu e contra tuturor. Contra Francezilor și a Belgienilor au un fel de mânie, „Zorn”. Rușii sunt un popor nenorocit, căci nu poporul a voit războiul ci cei de sus. Adevărata ură împreună cu cel mai adânc dispreț o au Germanii numai contra Englezilor. Dispreț, fiindcă patria lor e apărută de oameni plătiți cu ziua. Nu sunt fiii țării, ca aici, cari să-și dea cu drag viața pentru țară, ci străinii...

Cu toții sunt convinși că victoria finală va fi de partea Germaniei. O siguranță mare, neclintită o are fiecare în forța armată a țării. Cel mai mult spirit de disciplină domnește în armata lor. E cea mai bravă și mai bine echipată și instruită armată. Cel mai înalt spirit de jertfă pentru țară și pentru „Kaiser” arde în inima fiecăruia. Nu e un patriotism silit patriotismul ce-l văd sub ochii mei, ci e un patriotism sincer, convins.

„Die neue Verlustliste” e strigătul care te urmărește pretutindenea. Foile acestea apar zilnic, și măresc cu atâta durerea în popor! Cu câtă frică și strângere de inimă nu le cercetează mama, a cărui fiu luptă departe în țara dușmană! Și dacă el a căzut mort, un singur cuvânt numai „gefallen” scris lângă numele lui, arată părinților soarta lui! Poate el s'a luptat și a căzut ca un erou... dar, nimic, nimic, nici măcar unde nu spun foile acestea.

Este așa dar afară de ori ce îndoială, că titlul de „Rege” al lui Vladislav nu era o simplă dorință de glorie personală, nu era o ficțiune ambițioasă, ci un titlu onorific al Domnilor Basarabi, pe care dela anul 1300 până la 1365 nime nu-l contestase, decât singur Ludovic I, regele Ungariei.

De acelaș titlu vedem că se folosește mai târziu și Mircea cel Mare. Însă dânsul, ca să evite mânia regelui Sigismund, întrebuințează această numire, numai ca o perifrază: „Autocrat Ion Mircea, Mare voivod și Domn, stăpânind și cărmuind toată Țara ungro-română și țările de peste Carpați¹⁵⁾” etc.

În anul 1382 moare și regele Ludovic în e-tate numai de 56 ani. El fu cel din urmă rege al Ungariei din dinastia Anjou.

Spirit ambițios și neastâmpărat, el turbura în continuu pe vecinii săi, căutând totdeauna pretexte de nemulțumire și combinând în continuu la planuri de războiu; totdeauna pe drumuri și în expedițiuni, în contra Neapolului, Ve-

El a căzut desigur ca și camarazii lui, ca un erou în țară dușmană, a căzut ca un adevărat erou în tăcere, ca un erou care n'a luptat pentru glorie, ci pentru țară!

Se povestesc atâtea și atâtea despre luptele moderne, despre victoriile de astăzi, despre grozăviile războiului, despre orașe distruse, despre regimente decimate de focul artileriei, despre toate, despre toate... încât în învălmășagul acesta de scrieri și povestiri mai poți oare cântări și fixa unde încetează adevărul și începe domeniul imaginației, și a exagerărilor?! Un fapt însă pare sigur: Oricât s'ar exagera grozăvia războiului toate povestirile vor rămânea mult departe de ceea ce crudul adevăr conține!

„Pe o stradă din apropiere trec soldații cântând... În totdeauna ei se duc cântând la războiu! Refrenul cântecului lor: „In der Heimat, spune speranța cu care se duc... Se duc cântând spune speranțe cu care se duc... Se duc cântând să lupte pentru țară și pentru „Kaiser”...

Mi se umplu ochii de lacrimi gândindu-mă că cine știe câți din ei se vor mai reîntoarce!

N. Scriban.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie”.

— Raportul casierei pe anul 1914. —

(Urmare).

Despre circulațiunea cassei, până la adunarea generală de azi și despre starea actuală a averii Reuniunii, Vă raportez prin următoarele date:

1. La adunarea generală din 15 Martie 1914 n. starea averii Reuniunii era de	cor.	5249.38
2. S'a încassat dela o membră	„	4.—
3. Interesele capitalizate din libelele „Victoria” No. 21043 și No. 24160	„	227.68
	Total	cor. 5481.06

Din această sumă substrăgând:		
1. Cheltuielile Reuniunii	cor.	85.98
2. Pentru schiptionul școalei de fete	„	168.—
3. Dotațiunea Reun.pt. familiile celor din războiu	„	100.—
4. Școalei de fete la materialul de împletit pentru soldați	„	100.—
		453.98

Rămâne suma nettă de cor. 5027.08

care sumă este totodată starea actuală a averii Reuniunii, administrată de noi și care se compune din:

1. Libelul de depuneri la „Victoria” No. 21043	cor.	3153.88
--	------	---------

neției, Litvanilor, Tătarilor, Sârbilor, Bulgarilor și Românilor, vigoarea sa fizică se consuma repede, iar înfrângerile suferite și nesuccesele politice sale îl întristară adânc.

Expedițiunile sale au fost numai un fel de razii, de incursiuni, cari nu avură nici un rezultat durabil. Cu deosebire războaiele sale în peninsula balcanică au contribuit numai să slăbească statele slave și au ușurat astfel cucerirea acestor ținuturi de către Turci, cari deveniră apoi un mare pericol și pentru regatul Ungariei.

„Ludovic”, scrie istoricul unguresc Horváth, „și-a greșit scopul ce avea să-l urmărească. Patria... pe lângă toată strălucirea domniei sale a câștigat foarte puțin în putere și autoritate... și cauza a fost, că Ludovic nu a stabilit relațiunile Ungariei cu statele vecine pe un fundament solid al intereselor naturale și n'a avut în vedere caracterele particulare ale acestor state¹⁶⁾”.

¹⁵⁾ Hasdeu, Arch. ist. I, I 197, după chrisovul din Colecțiunea Venelin.

¹⁶⁾ Horváth, Gesch. v. Ungarn. I. 221.

2. Libelul de depuneri la „Victoria” No. 24160 cor. 1623.20

3. În Efecte, are următoarele valori:

a) 1 acție la „Panciovana” No. á nominal	cor.	100.—
b) 1 acție „Severineana” No. 1560 á nominal		50.—
c) 2 acții „Șoimul” Nrii 320 și 321 á nominal	„	100.—
	adecă	250.—
	In total	5027.08

Afară de aceste sume, am mai primit prin colectele lansate de Reun. 3119 cor. 04 fil. pentru ajutorarea familiilor celor duși în războiu, din care sumă detragându-se speșele postale de 2 cor. 68 fil., sumă nettă de 3116 cor. 36 fil. pe lângă darea de seamă și listele intrate am predat-o Consistorului, care a aflat tot în perfectă ordine.

Reuniunea noastră are azi: 40 membre fondatoare, 60 membre pe viață, 69 membre ordinare, 48 membri ajutători (dintre cari 4 aleși membri onorari) și mai multe membre ajutătoare.

Prezint aci evidențele despre averea Reuniunii, libelele de depuneri și hârtiile de valori, precum și toate actele recerute, — rugându-Vă, ca după examinarea socoților să-mi dați desărcinarea cuvenită.

Arad, luna lui Februarie 1915.

Aurelia Dr. Petran m. p.,
casiera reun.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — În Polonia rusească și în Galitiia occidentală au avut loc lupte de artilerie și hârtuieli. Câteva înaintări izolate ale dușmanului le-am respins cu ușurință.

În Carpați Rușii au făcut numeroase atacuri, cari au continuat în sectorul vestic întregă noaptea. Toate aceste încercări, cari aveau de scop, înaintarea până la piedecile ridicate de noi, au eșuat având dușmanul pierderi grave.

Spre sud dela Nistru luptele iau proporții tot mai mari. Ieri am respins după o luptă mai lungă un grup mai puternic al dușmanului. Am făcut prizonieri 2000 de Ruși și am capturat mult material de războiu.

Numărul de 29 mii Ruși făcuți prizonieri în luptele din Carpați de către trupele noastre, dela sfârșitul lui Ianuarie până acum câteva zile, care număr am comunicat oficial rusec l-a declarat de neadevărat, s'a urcat într'aceasta la 24 ofițeri și 4806 soldați de rând. Afară de aceasta am mai capturat 34 mitraliere și 9 tunuri.

Berlin. — Spre ost dela Ypern am ocupat iarăș o tranșee a dușmanului. Contraatacurile dușmanului făcute împotriva noastră n'au reușit.

În Champagne a fost și ieri relativ liniște. Numărul prizonierilor făcuți de noi aici în luptele din urmă s'a urcat la 15 ofițeri și mai multe mii de soldați. Perderile dușmanului s'au dovedit de foarte mari.

Spre nord dela Verdun dușmanul ne-a atacat ieri și astăzi fără nici un succes.

În Vosgi am ocupat după lupte localitățile Bohrod și Stossweiler. Dealtcum nu e nici o noutate mai remacabilă.

Pe câmpul de războiu din ost s'a terminat urmărirea dușmanului pornită după lupta de iarnă dela Mazuri. Spre nordvest dela Grodno, curățind pădurile, precum și regiunile Bobr și Narew am făcut până acum prizonieri în luptele amuțate în zilele din urmă 1 general-comandant, 4 alți generali și aproape 40 mii soldați, am capturat 75 tunuri, mitraliere a căror număr încă nu s'a putut constata până acum și mult alt material de războiu.

Prada de războiu făcută în lupta de iarnă dela Mazuri se urcă până în ziua de azi la 7 generali, peste 100,000 soldați, 150 de tunuri, mitraliere, a căror număr nici aproximativ nu se poate încă constata și alt material de războiu.

Dușmanul a îngropat în multe locuri tunuri și muniție, s'au le-a cufundat în lacuri. Astfel am desgropat respective am ridicat din apă 8 tunuri grele la Lötzen și din lacul Widmini. Armata a X-a rusească condusă de generalul Sievers, poate fi deci considerată ca total nimicită.

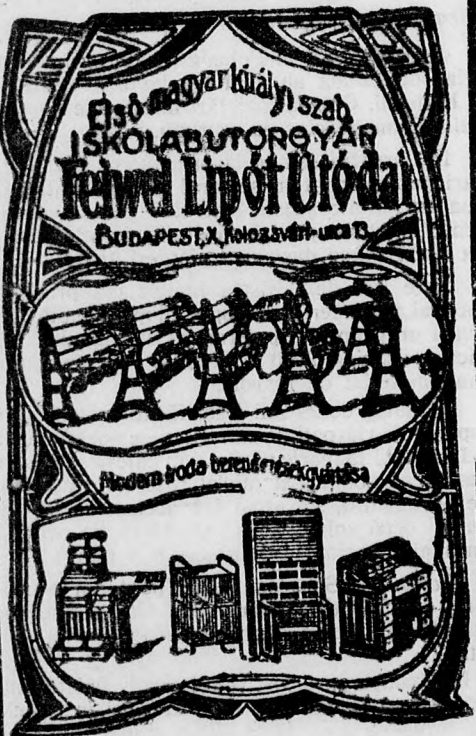
Spre nord dela Grodno și Suchawola sunt în desfășurare noi lupte. Spre nordvest dela Ossowieț și Lomza, precum și la Praszysz luptele anunțate continuă.

În Polonia spre sud dela Vistula nu e nimic nou.

America și blocada Angliei.

Amsterdam. — Agenției Reuter i se anunță din Washington: Guvernul Statelor Unite a ținut Duminecă un lung consiliu în chestia pericolului de care sunt amenințate vapoarele americane în urma blocadei Angliei. Ziariștii i-a asaltat pe miniștri cu întrebări asupra rezultatului consiliului, dar membri guvernului n'au fost aplicați să spună mai mult, decât că ei văd situația de foarte critică. Inzadar au întrebat ziariștii ce atitudine a luat consiliul de miniștri căci li s'a răspuns, că dreptul de a lua hotărâre îl are numai președintele Statelor Unite.

Prima fabrică de bănci de școală
Brev. reg. ung.

Liferează

cele mai moderne și mai bune

bănci de școală

brevetate sistem „Fehér”, „Zahn” și „Reitig”, mobilă pentru școli, aparate de gimnastică, mobilier modern pentru biserici, bănci pentru biserici și mobilier pentru grădinițe de copii.

Fe 1288

Prețuri gratis.

Fabricarea aranjamentelor de birouri moderne.

Lupta pentru Stanislau continuă.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: În bazinul dela Ducla lupta continuă cu o violență conformă importanței ei. Vivacitatea luptelor pe liniile de bătaie Nida și Dunaiet s'a mai potolit și numai artileria e angajată fără întrerupere. O schimbare în situație se arată numai pe câmpul de războiu din Galiția sudostică unde se dau lupte pentru posesiunea Stanislaului. După ocuparea Kolomeei și Nadwornei, Rușii s'au retras în grabă, primind însă întâriri s'au oprit în mijlocul drumului ce duce la Stanislau. Ei n'au luat însă lupta cu trupele noastre cari au înaintat după ei, ci au evitat decisiva pentru ca să înceapă lupta în condițiuni mai favorabile și în pozițiuni mai bune. Rușii s'au retras pe înălțimile ce se găsesc în jur de Stanislau. Cavaleria noastră i-a ajuns și a luat lupta cu ei. În curând s'a ivit acolo și infanteria și artileria noastră. Lupta s'a început cu perspective de izbândă pentru noi.

Luptele la Ducla și Nida.

Budapesta. — În Carpați luptele s'au pornit din nou pe întreaga linie. Rușii atacă din tranșee betonate, construite prealabil, dar toate atacurile lor se prăbușesc. La Ducla avem să ocupăm deosebit fiecare deschizătură de vale. Norocul războiului se întoarce tot mai mult spre ai noștri.

Albert — regele Franței.

Roma. — „Tribunei” i se telegrafiază din Paris: Chiar nici cercurile politice serioase nu sunt străine de proiectul, că regele Belgiei, Albert, să fie ales rege al Franței. S'a agitat în scopul acesta idee în mai multe ședințe secrete și fără îndoială e fapt că popularitatea regelui Albert în întreaga Franța e fără margini.

Amestecul Vaticanului între beligeranți.

Berlin. — Se anunță din Paris că acolo se comentează un articol al ziarului „New-York Herald”, care aduce argumente pentru a susține neutralitatea absolută a Vaticanului, și se întreabă: Oare atitudinea Vaticanului nu va redăpta în Franța calicisul? O adevărată mamă — zice numitul ziar — trebuie să arate de partea cui este greșeala și să împiedece pe aceasta de a maltrata pe cel cu bună dreptate. Acelaș ziar reproduce informațiile date de un prelat roman, care ar fi asigurat că Vaticanul întrebuințează orice mijloace de a împiedeca pe Italia să iasă din neutralitate, deoarece participarea Italiei în războiu ar împiedeca Vaticanul să devie arbitru al păcii și să ceară o compensație teritorială și că principele Billow ar fi promis Vaticanului faimoasa fâșie de pământ Roma-Ostia.

Ziarele din Roma însă desmint acest svon. Atitudinea Papei a găsit un apărător neașteptat în persoana dlui **Clemenceau**. Dsa aminteste că însuș Napoleon nu putu să supue Papatul voineții sale, căci Panatul nu se lasă influențat nici de suveran, nici de demagogi. Totuș el înțelege ce amărăciune trebuie să simtă catolicii francezi văzând cum Papa nu protestează când calicisul din Belgia este nesocotit și preoții catolici au avut să sufere din partea năvălitorilor. Fostul ministru **Gabriel Hanoteaux** se ocupă și el de atitudinea Vaticanului, și găsește curios lucru că Papa să orânduiască slujbe pentru pace, fără să fi protestat mai întâi și oficial contra martirizării preoților catolici din Belgia. Ziarele din Roma continuă a publica declarațiile episcopilor francezi, în ce privește înțelesul ce trebuie dat rugăciunilor pontificale. Arhiepiscopul din Touen a explicat lămurit că rugăciunile pentru pace însemnează ruga pentru triumful aliaților.

Germania și voluntarii italieni prizonieri.

Basel. — În cercurile germane se svonește că guvernul din Berlin ar cerceta proiectul de a libera pe voluntarii italieni luați ca prizonieri în luptele din Argonne printre cari se află și ziaristul Alziator.

Desmințire.

Roma. — Ambasada engleză din Roma desminte știrea pornită din Sofia, că Anolia ar fi cerut cooperarea Greciei în Egipt și că Grecia n'ar fi primit această propunere a Angliei.

Luptele albano-sârbești.

Niș. — Agenția tel. sârbă comunică următoarele: În cursul zilei de alături armata noastră a respins pe Albanezi din pozițiunile lor de pe graniță unde reușiră să se mai mențină. Am reocupat pozițiunile Ceafa și Sanni. Pierderile noastre în morți și răniți nu se cunosc. Până acum pierderile dușmanului sunt foarte ridicate. Pe câmpul de luptă dușmanul a părăsit multe puști austriace și otomane. Armata noastră mai urmărește pe dușman spre a sfârâma ultimele rămășițe și a face zadarnică orice încercare nouă de năvălire.

Armata noastră a intrat ieri la Raniște; avangardele au intrat la Sinaț liberând garnizoana sârbească de acolo care a luptat eroic contra Albanezilor. Detașamentul nostru a înaintat în direcția Paklișe care a fost ocupat de noi și după lupte crâncene am luat Gluboșița respingând pe Albanezi cari fug în desordine spre Koritnici. Hazan beg care conducea pe Albanezi a izbutit cu greu să scape dintre călăreții care-l întovărășau și din cari mulți erau străini, cum afirmă locuitorii, mai mulți s'au înecat trecând Drina. Intreg teritoriul între Hocea, Zagradna și Rbnița a fost curățit de dușmani. Ieri după amiază trupele noastre au izbutit să cucerească pozițiunile dela Dereiat. Lupta a încetat pela 6 seara. Ai noștri au petrecut noaptea în pozițiunile cucerite iar inamicul s'a retras la Ceafa. Ieri lupta a reînceput, aripa noastră stângă a înconjurat pozițiunile albaneze și după toate probabilitățile inamicul va fi respins dincolo de această linie a teritoriului nostru.

INFORMAȚIUNI.

Miercuri, 24 Februarie 1915.

Ciudățenii.

XXIII.

D. G. Lacrățeanu, profesor la liceul din Turnu-Severin a primit scrisoarea de mai la vale, plină de o rară duioșie, dela un frate al dsale, care luptă în rândurile armatei franceze ca sergent în reg. 2. O dăm ca o contestare a tezei, că războiul face pe oameni fiare sălbătice. — S. C. D.

Iubitul meu frate,

Am primit scrisoarea ta adresată dlui Clément, iar azi cea pe care mi-ai adresat-o direct. Lasă, frățioare, nu te necăji că nu se poate să-mi trimiți pachetul de care era vorba, scrisoarea ta valorează cât toate pachetele din lume. La ce ar servi să mănânc, să mă îmbrac, să fumez, să beau, — dacă n'am căldură în suflet? Și am teribil frig în suflet când aștept zilnic și săptămâni o scrisoare.

Fii sigur că în tranșeele rece și mocirloasă, numai scrisorile tale și ale Gettei schimbă suferința în fericire, fii sigur că pachetele n'au decât valoarea de a-mi spune că voi nu m'ați uitat, că mă iubiți.

Lasă frate, numai cine a trăit șase luni viață ce am trăit, poate înțelege toată valoarea unei iubiri.

Foarte adesea, în timpul lungilor nopți de gardă ce am făcut, am privit îndelung și cu tristețe nemărginită, frumoasa și divină stea a păstorilor, gândind că tot această lumină albastră, catifelată, luminează și spăimântătoarele atrocități ale celui mai teribil războiu ce a existat, precum și lucrurile frumoase născute prin pace și inteligență. Câte odată sunt trimis sus pe munte, — de acolo am o priveliște miraculoasă, — dar ce durere! sunt trimis ca să supraveghez ca oamenii să sape tranșee!

Și o mânie rece și teribilă îți intră atunci în suflet și în spirit contra acelor cari și-au bătut astfel joc de sufletul omeneș, deslănțuind această omorâre de oameni. Și ni se pare tuturor că cele mai rele suferințe nu ni se vor părea prea tari, dacă vom pedepsi bestiile feroce și sânginere, cari au provocat acest măcel.

Și cât de departe sunteți voi pe acolo de adevărul celor petrecute pe aici. Ce operă de distrugere a realizat „cultura”.

Aici unde suntem acum, păzim un sat evacuat; suntem mai totdeauna în veghere; din când în când îl traversăm în patrulare. Într-o seară, pe luna plină, patrulând prin sat împreună cu locotenentul meu (un artist pictor care mi-a promis o acuarelă), am putut vedea în amănunțime starea satului. Nici nu îndrăznesc să-și spun impresia de ne bună durere ce am simțit în urma celor văzute.

Era ceva atroce și totodată teribil de spus, de o frumusețe grandioasă. Și îți jur că nu m'am simțit niciodată mai „om” decât în momentul când privind această destrucțiune, mi-am putut zice: nu noi am făcut aceasta!

Da, frate, ce ne face să suferim mai mult pe noi soldații e că simțim un imens val de suferință care se ridică, se ridică într-una și fără încetare în jurul întregii populații pe unde trecem. Ruine, morminte, dărâmături hidoase, cadavre la orice pas, pretutindeni. Alături, la un Francez mort s'a găsit o scrisoare dela mama lui, o bretonă. Ea îi scria: „micul meu, scumpul meu copil, gândește-te la mama ta, dă-i totdeauna noutăți”.

Vezi, frate, în millocul unui asemenea dezastru, te maturizezi repede și plângând pe alții, uitându-te pe tine te simți devenind mai bun, dar totdeauna mizerabil de mic și neputincios în fața mării răului. Iată, nu știu ce am astă seară, nu mai scriu.

Toată iubirea mea frate, toată!

Eugeniu.

In atențiunea învățătorilor. „Tel. Rom.” din Sibiu scrie:

După ce învățătorii găsiți ați la asențările din Noemvrie—Decemvrie 1914, propuși dlui ministru spre dispensare, sunt neliniștiți, fiindcă a sosit termenul de prezentare, iar rezoluția ministerială în chestiunea dispensării lor n'a urmat până la data de față, le comunicăm spre orientare următoarele:

Ordinul ministerial Nr. 5208 din 7 Noemvrie 1914 (publicat în Nr. 23 pe 1914 din „Hivatalos Közlöny”) spune textual în alineatul ultim: „A mennyiben előfordulna, hogy az előterjesztett fölmentési javaslatok a népfölkelésre kötelezettek tényleges szolgálatra való bevonulása időpontjáig el nem intézettek, ezen javaslatok elintézésig az azokba felvett népfölkelésre kötelezettek a népfölkelési tényleges szolgálat alól egyelőre felmentetteknek tekintendők s így polgári alkalmazásukban a felmentési javaslat elintézéséig megmaradnak”.

Deci conform acestui ordin, numiții învățători vor rămâne în posturile lor până la sosirea rezoluției ministeriale, care li se va comunica imediat după primirea ei. Pentru justificare, în caz de a li provocați să se prezenteze, li se eliberează din partea consistorului un „Certificat”, care confirmă, că sunt propuși dlui ministru spre dispensare.

Totodată s'a comunicat și comandelor militare competente consignarea învățătorilor asențati, ca astfel să se evite eventuale măsuri premature, neplăcute pentru oricine, dar mai ales supărătoare pentru prestigiul învățătorilor.

Mort pentru patrie. Ni se anunță o nouă jertfă dureroasă, care a îmbrăcat în adânc do- liu familia dnei văd. Elena protopop V. Voina din Brașov prin moartea eroică a fiului ei Dan Dumitru Voina, căzut pe câmpul de luptă din Galiția. Despre această dureroasă pierdere familia adânc îndoliată a lansat următorul necrolog:

Văduva Elena protopop V. Voina, împreună cu copii și rudeniile sale, inghenunchiați de durere, aduc la cunoștința tuturor celor care l'au cunoscut și l'au iubit că, neuitatul lor Dan Dumitru Voina, funcționar la Banca generală de asigurare și aspirant de ofițer i. r. în reg. de inf. nr. 51, lovit de un glonte dușman a căzut pe câmpul de luptă din Galiția, în 26 Octomvrie 1914 în etate de 23 ani. Pentru odihna sufletului iubitului nostru reposat se va oficia un parastas în biserică Sf. Nicolae din Brașov—Șcheiu Sâmbăta în 14/27 Febr. 1914 la orele 9 a. m.

Fie ca nevinovata jertfă a vieții sale, atât de scumpă pentru noi, cei rămași cu ghimpele durerii în suflet, să aducă măcar pentru neamul nostru un bine!

Adresăm familiei adânc întristate sincere condoleanțe.

Exportul de fructe din insulele Canarii a încetat. „Daily Telegraph” anunță din Las Palmas, că exportul de fructe din Insulele Canarii au încetat aproape total din cauza pericolului pentru navigațiune și populațiunea din insule se află în mare mizerie din cauza acesteia.

Moartea lui Chisanovici. În Viena a încetat din viață Mihail Chisanovici, deputat în dieta Bucovinei și șef al partidului democrat din această provincie, care se refugiase în capitala Austriei încă dela prima ocupațiune a Rușilor. Chisanovici fusese învățător și reușise să-și facă oarecare popularitate în cercurile electorale, grație firei sale de agitator. În politică, el era partizan al dominațiunii austriace și a avut totdeauna bune raporturi în administrație, pe care o susținea, prin ziarul său ce făcea să apară la Cernăuți. A fost totdeauna în divergență cu partidul naționalist român din Bucovina și susținea o alianță a Românilor cu Rutenii. Chisanovici a aprobat, în ziarul său, numirea rutenului Manasterski, ca vicar al mitropoliei din Cernăuți, pe când ceilalți români au făcut agitație contra lui. Chisanovici moare tânăr. El nu are decât 35 de ani.

Asigurarea cantității de făină necesare pentru Arad. Primarul orașului d. Lud. Varjassy a fost în săptămâna trecută a Budapesta, unde a făcut pașii necesari la ministerul de interne pentru asigurarea cantității necesare pentru locuitorii orașului Arad.

În ședința de azi după amiază a consiliului municipal d. Varjassy a raportat despre tratativele sale urmate în scopul numit la ministerul de interne. Aradul are lipsă pentru asigurarea sa de 350 vagoane făină.

Pentru câștigarea acestei cantități s'a răspândit vestea că se va face recivirarea făinei în Arad. Când se va face aceasta recivirare încă nu se poate ști.

Ieri a sosit la adresa primăriei orașului ordinul ministerului de agricultură ca să se sechestreze depozitul de făină din fabrica Neuman.

În urma acestei dispozițiuni s'a găsit în fabrica Neuman 470 vagoane de făină, adică 470 măzi metrice de făină curată de grâu și mestecată. Cu toate aceste încă nu e asigurată făina sechestrată pentru locuitorii Aradului, deoarece firma Neuman în baza unui contract e obligată să lifereze 55.000 măzi metrice pentru armată.

Deschiderea saborului croat. Președinția saborului croat — după cum se anunță — a făcut pașii necesari pentru convocarea saborului, cel mai târziu în Maiu. Convocarea saborului e necesară mai cu seamă pentru votarea proiectului de indemnizare și expirând în lunie provizoriu privitor la convenția financiară croată-ungară încheiată în 1914.

Controlul cerealelor în Italia. Agenția Stefani din Roma spune că un decret din 18 Ian. abrogă drepturile de graniță pe grâu și alte cereale și făinuri cu începere dela 1 Februarie până la 30 Iunie. Decretul autoriză pe ministerul lucrărilor publice să reducă până la 50 la sută tariful pe calea ferată pentru a ușura transportul grâului și făinei. Aceeași autorizare e dată ministrului marinei pentru a facilita transporturile sus zise pe liniile maritime subvenționate de stat. Se autoriză și ministrul de interne să ordone, de va crede oportun, constatarea depozitelor în magazii a grâului și făinei și altor cereale și de a fixa reguli obligatorii pentru panificațiune și vânzarea grâului și făinei.

Pe urmele răboiului. Corespondentul ziarului „Russcoie Slovo” comunică că în orașul Sohacev n'a rămas nici un singur locuitor.

Sohacev-ul e situat pe ambele maluri ale râului Bzura. În timpul canonadei de artilerie granatele zboară asupra orașului și din când în când cad chiar în oraș distrugând multe case, provocând incendii etc. Chiar imediat după a-

propierea Germanilor a fugit pătura săracă, pe urmă au părăsit orașul negustorii, proprietarii, rămânând numai clasa mijlocie, care nu voia să își părăsească pâinea zilnică. Insa imediat ce bombele au început să explodeze chiar în oraș — au fugit toți.

Într'un timp în întregul oraș nu erau decât 29 persoane: 12 Polonezi și 17 Ovrei — toți bătrâni și bătrâne, însă și ei au trebuit să se grăbească să părăsească orașul deoarece erau amenințați de foamete. Acum orașul e fără locuitori. Ușile și ferestrele sunt deschise. Multe case bogate sunt cu ferestrele bătute cu scânduri, de obicei însă cheia e în usă și deasupra o inscripție: „Ușa e descuiată, rugăm a nu de- vasta”. În orașul părăsit de locuitori n'au rămas nici câinii, cei ce au fost luați de proprietar au fugit în câmp unde se hrănesc cu cadavre. Numai pisicile devenite sălbatice se văd trecând străzile sau miaunând prin casele părăsite”.

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI „PIANURI”

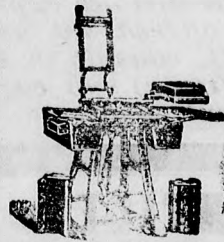
nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favorabile. În localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. În provincie: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.
CLUJ (KOLOZSVAR),
str. Bartha-Miklós nrul 14.

VALORIZARE DE NISIP!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

Sa 905—30

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tabelor mozaic și cement.

Se ceară totodată examinarea gratuită a nisipului mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de mașini pentru industria de nisip.

SZÁNTÓ és BECK ingineri
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Invitare la abonament.

Cu începerea unui an nou, anul al V-lea, de existență al ziarului „Românul”, adresăm on. noștri abonenți de până acum rugarea să binevolască a-și înnoi din bună vreme abonamentul pe anul 1915, ca expediarea regulată a ziarului nostru să nu sufere întrerupere. Ne exprimăm totodată speranța, că în noul an, nu numai ne vor rămâne credincioși vechii noștri abonenți, ci vor intra în șirul abonenților și alți numeroși cetitori și prieteni ai ziarului nostru.

Profităm de ocazia aceasta pentru a adresa și on. noștri abonenți restanțieri — institute, ca și patriculari — rugămîntea, ca deodată cu abonarea ziarului nostru pe anul 1915, să-și achite și restanțele de abonament din trecut.

Costul abonamentului pentru „Românul” zilnic rămâne și pentru anul 1915 neschimbat:

Pe un an . . . . . 28.— cor.
Pe jumătate an . . . . . 14.— cor.
Pe 3 luni . . . . . 7.— cor.
Pe o lună . . . . . 2.40 cor.

Pentru România și strălănitare:
Pe un an . . . . . 40.— franci

Numărul popular:

Pe un an . . . . . 4 cor.
Pe jumătate an . . . . . 2 cor.

Pentru România și strălănitare:
Pe un an . . . . . 8 franci.

Cererile precum și costul de abonament să se adreseze la: ADMINISTRAȚIA ZIARULUI „ROMÂNUL”, în ARAD, str. Zrinyi nr. 1/a.

Se caută

momentan UN FARMACIST cu sau fără diplomă. Cel cu diplomă primește 300 cor. lunar, plus locuință și dejun, iar cel fără diplomă 200 cor. lunar, locuință și dejun. Reflectanții să se adreseze d-nei Olimpia Rocsin, soție de farmacist, în Lipa, (Temes m.)

(Ro. 2365—5.)

Rugăm abonații noștri cari își schimbă domiciliul, să binevoiască pe lângă noua adresă a ne comunica și cea veche, ca să astfel înlesnesc în mare parte munca administrației iar expediarea la noua adresă nu suferă întârziere. E consult să se alăture banda (fășia) sub care să expediat ziarul.

NIG. VINTILLA

cea mai excelentă ascuțitoare artistică și pentru scobit în Ardeal, cu putere electrică.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public că am înființat în SIBIU (Nagyszeben), str. Ciszădiei 43.

o ascuțitoare pentru cușite artistice și de scobit, atelier pentru nichelare și galvanizare, după cerințele cele mai moderne, unde se execută totfelul de lucrări în această branșă; execut aparate medicale, ascuțesc și nichel. — Pentru ascuțirea bricelor, foarfecilor și mașinelor pentru tunderea părului și barbei ofer garanția cea mai mare.

Vi 1277

6 buc. bricuri trimise spre ascuțire retrimitea acasă o fac pe cheltuiala mea proprie. Nichelări, ascuțiri, reparări, lucrări de cușitar, șlefui de sticlă pentru optică, se execută pe lângă garanția, cu prețuri ieftine. — Obiecte veritabile de oțel englez și suedez cu prețuri ieftine.

LA „LIBRĂRIA CONCORDIA” ARAD, STRADA DE AK FERENC NUMĂRUL 20 SE AFLĂ DE VÂNZARE CĂRȚI DE RUGĂCIUNI, BISERICESTI, LITERARE, POPULARE ETC.

»Cantorul bisericesc» sau cuprinsul vecher, utreniei și liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului bisericesc. Aranjat de învățătorul George Bugigan. Prețul: broșat Cor. 10.—, legat în pânză 12.—, în piele . . . . . 14.—

Carte de rugăciuni pentru folosul și mângăierea fiecărui creștin. Intocmită de ierodiaconul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia. Legată . . . . . 2.—

Acaftistul prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu și alte Acaftiste și rugăciuni foarte evlavioase și de folos Legată în piele neagră aurită 3:50

Acaftistul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și alte rugăciuni. Legate în piele roșie 3 20

Acaftistul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și alte rugăciuni Legată în os alb . . . . . 10.—

Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Legată în pânză, aurită . . . . . 2.—

Epistolia Domnului nostru Isus Hristos legată . . . . . —20

Visul Născătoarei de Dumnezeu. Legată Rugăciunile școlarilor și cântări bisericesti alete și întocmite de N. Ștef învățător. Prețul . . . . . —50

Culegere de cântări bisericesti legată . . . . . —30

Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni și cântări întocmită pentru trebuințele vieții. Legată simplu Cor. 1.— în piele 3 20 Cor. în catifea 5:60

Icoana sufletului Carte de rugăciuni și cântări bisericesti. Legată 1.— Cor., legată în catifea 5:60

Măntuirea sufletului. Carte de rugăciuni legată . . . . . —80

Noul Testament al Domnului și Măntuitorului nostru Isus Hristos . . . . . —70

Noul așezământ. Legată 1:20

Cele 8 glasuri sau Octoiul cel mic. Legat 1:50, 1:60, 2.— și 2:40

Noul Testament. Partea întâia. Evengheliile după Mateiu, Marcu, Luca și Ioan, de Arhiereul Sofronie Craioveanul . . . . . 4.—

M. Sadoveanu Povestiri din războiu . . . . . 2.—

Thomas Carlyle. Eroii, cultul eroilor și eroicul în istorie. Traducere din limba engleză de C. Antoniadă dr. în filozofie. Prețul . . . . . 2.—

Em. Grigorovitz. »Chipuri și graiuri din Bucovina». Ilustrațiuni de N. Bran 2:50

Em. Grigorovitz. »Cum a fost odată». Schițe din Bucovina, cu 84 ilustrațiuni Em. Grigorovitz. Schitul Cerebucului . . . . . 1.—

Dim. Cantemir. »Descrierea Moldovei» 1:90

Gustave Flaubert. »Salambo». (Roman istoric. Trad. de Ludovic Daus . . . . . 2.—

M. Sadoveanu. »Amintirile căprarului Gheorghită . . . . . 2.—

Victor Eftimiu. »Poemele singurătății» (Poezii) . . . . . 2.—

Alexandru Ciura. Foiletoane 1:60

I. Slavici Povestii 1:50

Ion Creangă. Opere complete. . . . . 2.—

Ion Pillat. »Eternități de-o clipă. Poezii . . . . . 2.—

Ion Gorun. Lume năcăjită. Povestiri . . . . . 2.—

Guy de Maupassant Povestiri alete. Traduceri de M. Sadoveanu . . . . . 2.—

A. C. Cuza. Naționalitatea în artă. Principii, fapte, concluzii 1:50

Al. Cazaban. Ce nu se poate spune . . . . . 2.—

Constanța Hodoș. Martirii 1:50

Jules Payot. Educația Voinei . . . . . 2.—

Guy de Maupassant. Inima noastră. Roman . . . . . 2.—

G. Coșbuc. »Fire de tort». Poezii . . . . . 3.—

Caton Theodorian. »La masa calcului». Nuvele și schițe 1:50

Caton Teodorian. »Povestea unei odăi» . . . . . 2.—

N. Bălcescu. »Istoria Românilor sub Mihai Vodă viteazul» . . . . . 2.—

Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul Românilor de pe pământul crăiesc. Carte edată la inițiativa și sub îngrijirea dlor: Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan de Preda, Dr. Lucian Borcia, Dr. Ioan Lupăș, Dr. Ion Mateiu și Dr. Silviu Dragoș . . . . . 4.—

Simion Popescu, profesor. Contribuțiune la munca pentru ridicarea poporului. (Scrisori către învățători, preoți și către cei ce vor să-și cunoască neamul). Lucrare premiată de Academia Română. . . . . 2.—

Stendhal (Henry Beyle) »Despre amor». Traducere de G. A. Demetrescu. (Bibl. pentru toți nr. 902—906 . . . . . 1:50

Mihail Eminescu. »Viața și opera sa», de N. Zaharie. Ediție de lux . . . . . 4.—

I. Ursu, prof. universitar »Stefan cel Mare și turcii» . . . . . 4.—

Ioan Russu-Șirianu. »Schițe și nuvele inedite» 1:25

Darv. Cr. Voiculescu. »Insemnările unui biciclist» . . . . . 1.—

Ecaterina Colonel Steriad. »Buna menajera». Carte de bucate practică conținând bucătăria română, franceză, germană. Tot felul de prăjituri, dulceturi, înghețate precum și bucătăria veghetariană . . . . . 5.—

N. Nicolaescu și G. Stoenscu. »Călăuza stuparului». Cu peste 120 figuri . . . . . 3.—

Minerva Cosma. »Album de broderii și țesături românești» . . . . . 16.—

Minerva Cosma. »Model de cusături românești». Caetul I. . . . . 1.—

Minerva Cosma. »Model de cusături românești». Cietul II. (colorat) . . . . . —50

Maria Cioban. »Scrisori către eleve» . . . . . 1.—

Cântece religioase morale și un bun sfat Povățuitor la împărăția cerurilor . . . . . —60

Culegere de diferite cântece cuprinzând hore, doine, sârbe cântece de petrecere, marșuri, serenade, cântece populare și diverse . . . . . —70

Versuri alete. Poezii populare. Poezii de dragoste ș. a. Poezii călănești. Poezii religioase morale. Adunate de Ioan I. Ciurcu. . . . . —60

Doine și strigături din Ardeal de Dr. I. Iarnik și Andrei Bârseanu 1:30

Balade populare. Din gura poporului bănațean. Culese de Gheorghe Cătană, învățător . . . . . —60

1000 doine, strigături și chiuituri ce să obicinuesc la jocurile și petrecerile noastre populare . . . . . 80.—

M. Sadoveanu. »Oameni și locuri» . . . . . 2.—

» » »Priveliști Dobrogene» . . . . . 2.—

Al. Vlahuță. »Dreptate». Nuvele . . . . . 2.—

Al. Vlahuță. »România pitorească». Cu ilustrațiuni după tablourile lui Grigorescu 1:50

Bucura Dumbrava. »Pandurul». Roman din epoca lui Tudor Vladimirescu . . . . . 3.—

P. Duifu. »Gruia lui Novac» 1:50

» » »Isprăvile lui Păcală» . . . . . 1.—

General Al. Candiano Popescu »Războiul neatârării». Asaltul și luarea Griviței . . . . . 3.—

N. Poră. »Intre viață și moarte». Nuvele . . . . . 2.—

Ecaterina Pitiș. »Poezii». 1:50

Dimitrie Onciul. »Din Istoria României». . . . . —95

Th. D. Speranția. »Anecdote de post» 1:25

Ion Dragoslav. Nuvele 2:50

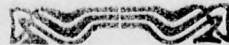
A. Cotruș. Poezii . . . . . 1.—

N. Iorga. »Viața femeilor în trecutul românesc». 1:75

Gh. Silvan. »Valea albă». Roman istoric (1476) 1:50

O. Goga. »Din umbra zidurilor». Poezii . . . . . 2.—

G. Rotică. Poezii. . . . . 2.—

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Túrth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrásy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Ca 2270)

CORNEL JUCU

mare stabiliment
pentru aranjamente moderne
de șeale și biserici. ::

LUGOS,

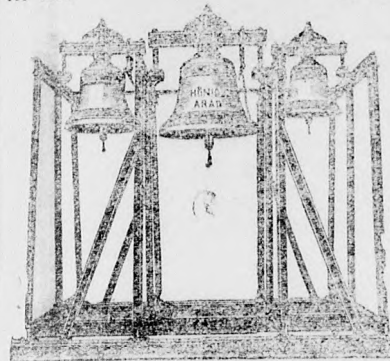
strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvis 9.

Telefon 24.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezonator brevetat

Ho 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel asemenea acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătoresc precum și adănc.

Echipamente p. clopote de fer Staluri " " " "

Prospecte și preliminar de spese gratis.

Friederich Hönig

fabrică de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

Dacă voești

să cumperi bijuterii moderne și veritabile, adresează-te firmei:

Slepák A.

bijutier, ceasornicar și auritor

MAROSVÁSARHELY, Széchenyi-tér nrul 41.

Magazin de ceasuri elvețiene, de aur, argint, oțel, nichel p. buzunar și ceasuri cu pendulă. — Bijuterii fine și Brillante, obiecte de lux veritabile de argint și argint de China, obiecte optice.

In marele meu atelier se execută tot felul de bijuterii și se reparază cu specialitate bijuterii și ceasuri. — Prețuri convenabile, serviciu prompt. Se 2072

Prima specialistă vieneză de corsete

JOSEFINA BINDER

LUGOJ, strada Bonnaz numărul 13.

(Bi 2197)

Imi iau voia a atrage luarea aminte a onor. dame din Lugoj și împrejurime asupra corsetelor mele fără balene, cari formează o talie frumoasă, fără de a strânge sau apăsa.

Ajunge o singură încercare pentru a se convinge despre bunătatea acestora. Prețul e foarte convenabil, cel mai ieftin deja 8 coroane.

Recomandându-mă deosebitului sprijin, semnez cu distincție stimă și considerație, gata de a servi on. public.

Fiecare corset este produsul meu propriu și nu marfă de fabrică. Se efectuează corsete și corsete după măsură.

Corsete pentru tinută dreaptă, bandaje de dame pentru anumite stări, pentru vătămătură și altele se găsesc aici în mare asortiment

Se primesc reparaturi și se efectuează — ieftin.

JOSEFINA BINDER.

Dacă suferi în

DURERI DE STOMAC!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA”, (purgativul de fier) a lui Sándor,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgâreluri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăleli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativului de fier „LAXA”, va fi permanentă dacă deodată folosim

„Regenolul” (balsam de stomac) a lui Sándor,

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. In cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „Laxa” și „Regenolul” se poate afla la preparatorul original

Sándor Zoltán

farmacist în Erdőscentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e prevăzută cu vigneta „INGENIUM” la ce e de recomandat să fie cu atențiune! (Sa 572)

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

„CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

TELEFON
NR. 750.

Filnd aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tălat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, fi părături pentru bănci și societăți, precum și tipărături advocațiale, învătări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

ANUL V.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.-
Pe jumătate an 14.-
Pe 3 luni . . . 7.-
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.- fr.
Telefon
pentru oraș și interur
Nr. 750.

Român

Fap

Primum o scri
un prieten al fo
nouă dovadă de
cest războiu înf
mentul 12 de gl
majoritate din R
brav Român din
Ioan Triff. Voim
ca simplu soldat
lui a fost înaint
sergent și a fost
odată cu 20 cor.
Acum a fost dist
pentru vitejie.

Lăsăm să un
ginal și'n tradu
zi care laudă vi
joritate covârși
faptele eroului
Chiuzbaia.

M. kir. szatmári
92. sz. Népi. ezn

Katonák!

Ha a Lukavi
soknál a 12-se r
az ellenséges tá
Malován és Koz
cánál támadási e
ték le.

December 8-e
támadás az elle
fedezék sorok e

O

(Dup

In jur se 'nti
Pustie-i de g

Și glii de glii
De ce nu s

Să samân eu
Și nu mai an

Sămânțele c
Le-a dus al
Undeva 'n m

Sărac trec a

„Plecarea c
lor de c

Temă liberă dat
tară confesiona

Iată câteva i
tilor elevi și ele

Numărul pop